

FOLKETINGET

Åben høring over lovsalg L 65 - forbud mod utilbørlig behandling af skrifter med væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund

Retsudvalget

Onsdag d. 22. november 2023 09.00-12.30

FOLKETINGET

Velkomst

Steffen Larsen (LA), Retsudvalgets formand

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Baggrunden for lovforslaget og betydning for sikkerheden og trusselsbilledet i Danmark

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Peter Hummelgaard (S)

Justitsminister

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Peter Ekebjærg

Chefpolitiinspektør, Rigspolitiet

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Michael Hamann

Chefen for Center for Terroranalyse, PET

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Spørgsmål fra Retsudvalgets medlemmer

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Hvilke juridiske overvejelser rejser lovforslaget?

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Jakob v. H. Holtermann

Lektor i retsfilosofi, ph.d., Det Juridiske
Fakultet, Københavns Universitet

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

Fra Straffelovens kapitel 15 til kapitel 12

Blasfemiforbud som forsvars- og
sikkerhedspolitik

Jakob v. H. Holtermann, ph.d., lektor i
retsfilosofi, Det Juridiske Fakultet

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Hvorfor nu? Fra voldsmandens veto til kalifatets veto

- **Voldsmandens veto:**

- Uformelle terrortrusler imod blasfemikeres lovlige ytringer (og alle os andre)
- Fremsat af individer/grupper
- Politimæssige trusler ("offentlig orden og fred", kapitel 15)
- Allerede velkendt

- **Kalifatets veto:**

- Forsvars- og sikkerhedsmæssige trusler ("Statens selvstændighed og sikkerhed", kapitel 12)
- Udgår fra stater/grupper af stater (OIC)
- Langsigtet mål: globalt blasfemiforbud
- Nyt: Aktiveret af Paludan og Erdogan d. 21. januar 2023
- Ufrivillig fodnotepolitik: Krigen i Ukraine, NATO, Sverige, Danmark
- Sikkerhedsliggørelse af blasfemiske ytringer

Kalifatets veto – seks mulige problemer ved L65

1. At tisse i bukserne for at holde varmen
2. Usolidarisk kapløb mod bunden
3. Sikkerhedsliggørelse: *need to, nice to* og Sveriges kurv til Erdogan
4. To indgreb i ytringsfriheden for ets pris – reaktiveringen af flagskændingsforbuddet
5. Maskeringen af kalifatets veto som voldsmandens veto
6. "Censur og andre forebyggende forholdsregler..." (Grundlovens § 77, 2.pkt.)

FOLKETINGET

Frederik Waage

Professor, dr.jur. med særlige opgaver i
forfatningsret, Syddansk Universitet

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

En moderniseret blasfemiparagraf?

Ytringsfrihedens rammer og det reviderede lovforslag

Høring i Retsudvalget

22. November 2023

Frederik Waage

Professor, dr.jur. med særlige opgaver i
forfatningsret

Syddansk Universitet

Muhammed-krisen 2006

Muhammed-krisen 2006

”Der er ikke brændt Koraner af i Danmark, og hvis der var, ville politiet omgående gribe ind”

Statsminister Anders Fogh Rasmussen på et pressemøde med den internationale presse

Citat fra Politiken 7. februar 2006

Straffelovens § 140 (indtil 2017)

”Den, der offentlig driver spot med eller forhåner noget her i landet lovligt bestående religionssamfunds tros lærdomme eller gudsdyrkelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.”

Blasfemiparagraffen blev fortolket indskrænkende...

- Mindre straf/bødevedtaelse for par, hvor den ene er præst og hvor en dukke bliver døbt (1946)
- Frifindelse i sag med Trilles vise "Øje i det høje" bragt i tv (1971)
- Ikke tiltalemod Jens Jørn Thorsen – vulgære, pornografiske tegninger af Jesus (1985)
- Ikke tiltale i sag med Jesus-sandaler i Kvickly (2003)
- Ikke tiltale i sag med Jyllandspostens Muhammedtegninger (2006)

Straffelovrådet 2014

Straffelovrådet 2014

”Sammenfattende kan det siges, at **straffelovens § 140 i dag fortolkes meget indskrænkende** og dermed har et **meget lille anvendelsesområde**.

Grovere overtrædelser af straffelovens § 140 vil i praksis navnlig kunne tænkes samtidig at indebære overtrædelse af andre strafbestemmelser... Det vil dog være muligt at tilrettelægge offentlig spot eller forhånelse af troslærdomme eller gudsyndelse på en måde, hvor [andre straf bestemmelser ikke overtrædes]. Det kan endvidere ikke udelukkes, at det vil være muligt at spotte eller forhåne troslærdomme og gudsyndelse på en så grov måde, at det indebærer en overtrædelse af straffelovens § 140, uden at der samtidig er tale om at **[overtræde racismeparagraffen, straffelovens § 266 b.]**

Som mulige eksempler kan nævnes offentlig afbrænding af Bibelen eller Koranen og offentlig urinering eller tilsvarende adfærd i forhold til Bibelen eller Koranen, der efter omstændighederne vil udgøre en overtrædelse af straffelovens § 140.

- Med afskaffelsen af blasfemi-paragraffen i 2017 afskar Danmark sig fra at kunne gribe ind over for afbrænding af f.eks. Koranen, som statsminister Anders Fogh Rasmussen påpegede politiet ville have gjort i 2006
- Det reviderede lovforslag genindfører imidlertid netop denne mulighed
- Forfatningsretligt set er det fuldt ud muligt
- Blasfemiparagraffen var ikke i strid med grundloven eller Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.
- Om man ønsker at genindføre forbuddet mod at afbrænde religiøse bøger er et **politisk spørgsmål**.

- Med afskaffelsen af blasfemi-paragraffen i 2017 afskar Danmark sig fra at kunne gribe ind over for afbrænding af f.eks. Koranen, som statsminister Anders Fogh Rasmussen påpegede politiet ville have gjort i 2006
- Det reviderede lovforslag genindfører imidlertid netop denne mulighed
- Forfatningsretligt set er det fuldt ud muligt
- Blasfemiparagraffen var ikke i strid med grundloven eller Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.
- Om man ønsker at genindføre forbuddet mod at afbrænde religiøse bøger er et **politisk spørgsmål**.

Grundlovens § 77

§ 77

Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres.

Den materielle ytringsfrihed i grundloven i øvrigt

§ 13

Kongen er ansvarsfri; hans person er fredhellig. Ministrene er ansvarlige for regeringens førelse; deres ansvarlighed bestemmes nærmere ved lov.

§ 31, stk. 2

De nærmere regler for valgrettens udøvelse gives ved valgloven, der til sikring af en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne fastsætter valgmåden

§ 67

Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Artikel 10

Ytringsfrihed

1. **Enhver har ret til ytringsfrihed.** Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at give eller modtage meddelelser eller tanker, uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til grænser. Denne Artikel forhindrer ikke stater i at kræve, at radio-, fjernsyns- eller filmforetagender kun må drives i henhold til bevilling.
2. Da udøvelsen af disse frihedsrettigheder medfører pligter og ansvar, kan den underkastes sådanne formelle bestemmelser, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er **nødvendige** i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig sikkerhed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed

Kommentarer/bemærkninger/spørgsmål

Frederik Waage

fwa@sam.sdu.dk

FOLKETINGET

Sten Schaumburg-Müller

Juraprofessor, Syddansk Universitet

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Spørgsmål fra Retsudvalgets medlemmer

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Pause

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Hvilke konsekvenser har forslaget bl.a. for berørte aktører og myndigheder?

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Firoozeh Bazrafkan

Kunstner

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

Regeringens lovforslag er

Lov om ændring af straffeloven

(Forbud mod utilbørlig behandling af skrifter med væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund)

FOLKETINGET

Jens Christian Grøndahl

Forfatter

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Ingrid Ank

Teolog, leder af Grundtvig-Akademiet og
formand for Foreningen Åndsfrihed

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Heino Kegel

Forbundsformand, Politiforbundet

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Spørgsmål fra Retsudvalgets medlemmer

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Nina Palesa Bonde

Medstifter af Gruppen Paty og
dommerfuldmægtig

Åben høring over lovslag L 65
Retsudvalget

Utløbørlighedsløv

Nødvendig

Proportional

Høringer

Nålestik

hedsløv

Nødvendig

**Nødvendig pga terror og
sikkerhed?**

Bataclan

Julemarkeder

Nice Promenade

Charlie Hebdo

Kan vi stole på afsenderne?

Al Qaeda og Hizbollah

OIC (Handel og diplomati)

Proportional

Stoppe enkeltpersoners
gentagelsesvise, systematiske,
afbrændinger med formål at
fremprovokere reaktioner

*

Kan vi stoppe vildsfarelsen
allerede?

De to nålestik;
påbud og flytning
Politoloven §5 + § 7
-DK interesser i udland

Proportional

Nålestik

På baggrund af ovenstående oplysninger fra PET, og efter en konkret vurdering, meddelte Københavns Politi dig den 15. februar 2023 ca. kl. 12.20 telefonisk et påbud i medfør af politilovens § 5, stk. 1, om, at du ikke kunne deltage i demonstrationerne, idet der derved fandtes at foreligge en konkret og nærliggende fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Påbuddet, er på baggrund af ovenstående, gældende indtil videre og foreløbigt til og med den 15. april 2023.

Københavns Politi har i forbindelse med vurderingen af påbuddet bl.a. lagt vægt på det konkrete trusselsbillede, idet Københavns Politi vurderede, at din deltagelse i de anmeldte demonstrationer ville være forbundet med en konkret og nærliggende fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed. Det bemærkes i den forbindelse, at der foreligger en alvorlig trusselvurdering mod dig som person. Københavns Politi har ligeledes tillagt det betydelig vægt, at du, på baggrund af den nuværende sikkerhedsmæssige situation, ville være uden livvagtsbeskyttelse i tilfælde af, at du deltog i

Patrioterne skulle have demonstreret foran Grimhøjmoskeen, Bazar Vest og i Brabrand i går, men blev henvist til en parkeringsplads ved en landevej 16.41 🕒

Høringer

Trossamfund

Kunstneriske institutioner

Retsvæsenet -politik -tillid -EMD

Strafferamme

De enkelte kunstnere

Juridiske fageksperter

Menneskerettighedsorganisationer

Hvad nu?

Akademiraadet vil gerne advare mod utilsigtede følgevirkninger af dette forslag, og i stedet anbefale en skærpelse eller tydeliggørelse af den eksisterende lovgivning. Det er vigtigt for et demokratisk samfund, at kunsten til alle tider har mulighed for at beskæftige sig med samtidens store spørgsmål.

Amnesty støtter ikke lovforslaget i dets nuværende form. Amnesty finder, at lovforslaget er en for upræcis indskrænkelse af en af de allervigtigste universelle menneskerettigheder, og at forslaget dermed risikerer at kriminalisere ytringer om tro og religion, der både er nødvendige og ønskelige i et demokratisk samfund.

Med henvisning til de givne eksempler på udvidet fortolkning ved domstolene, forekommer det dog ønskværdigt, om det var nærmere undersøgt, hvilke situationer der evt. ikke ville være dækket af § 266 b. Først i forlængelse heraf, og under inddragelse af de relevante trosretninger, ville det være muligt at afgøre, om disse situationer krævede lovindgreb.

En konsekvens af lovforslaget kan være, at adskillelsen af religion og politik udviskes, da religiøse argumenter vil kunne få politisk vægt. Man må forvente, at loven vil føre til, at der kunne være grupper, der kunne se en interesse i at formulere en politisk utilfredshed som en religiøs utilfredshed, da en utilbørlig behandling af noget religiøst efter en eventuel vedtagelse af lovforslaget i nogle tilfælde vil få en øget vægt. Lovforslaget vil altså betyde at religion vil komme til at spille en større rolle i dansk politik. Dermed vil lovforslaget bryde med den måde man i Danmark har adskilt religion og politik.

Det er en helt essentiel del af et kunstnerisk virke at kunne arbejde frit og åbent med symboler af enhver art, herunder i kritisk, eksperimenterende og tankevækkende øjemed, og at kunne gøre det offentligt uden potentiel risiko for myndighedsindgriben, ud over hvad enhver anden offentlig optræden er underlagt. Et

ke institutioner

et -politik -tillid -EMD

me

kunstnere

ageksperter

ettighedsorganisationer

Hvad nu?

Hvad MÅ og hvad må du IKKE behandle UTILBØRLIGT, hvis regeringens forslag bliver gennemført?

MÅ

MÅ IKKE

FOLKETINGET

Jacob Mchangama

Direktør, Justitia

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget

L65 REU Høring - Justitia kommentarer

Jacob Mchangama
Adm. direktør

 Info@justitia-int.org
 jmchangama@justitia.org
 facebook.com/justitiadk
 linkedin.com/company/justitia

Brud med dansk tradition

Lovforslaget afviger fra dansk juridisk og politisk kultur.

Danmark har en stærk tradition for ikke at bruge statsmagten til at straffe ytringer, der krænker religiøse doktriner og følelser.

Ingen personer er dømt for blasfemi siden 1946 og blasfemiparagraffen blev afskaffet i 2017.

Lovbemærkninger til L 170 om lov om ændring af straffeloven fra 2017:

"Straffelovens blasfemibestemmelse er en unødvendig indskrænkning af ytringsfriheden", samt at "Der bør ikke være særlige regler, der beskytter religioner og guder mod ytringer. Derimod er der god grund til at beskytte mennesker mod forhånelse og beskyldninger."

Ytringsfrihedskommissionens betænkning fra 2020:

"Kommissionen anbefaler, at man fra lovgivers side vender tilbage til den tilgang, der var den fremherskende herhjemme i mange år efter 2. verdenskrig. Det betyder, at udfordringerne i langt højere grad, end det har været tilfældet de senere år, skal mødes ved at værne om ytringsfriheden i stedet for at begrænse den."

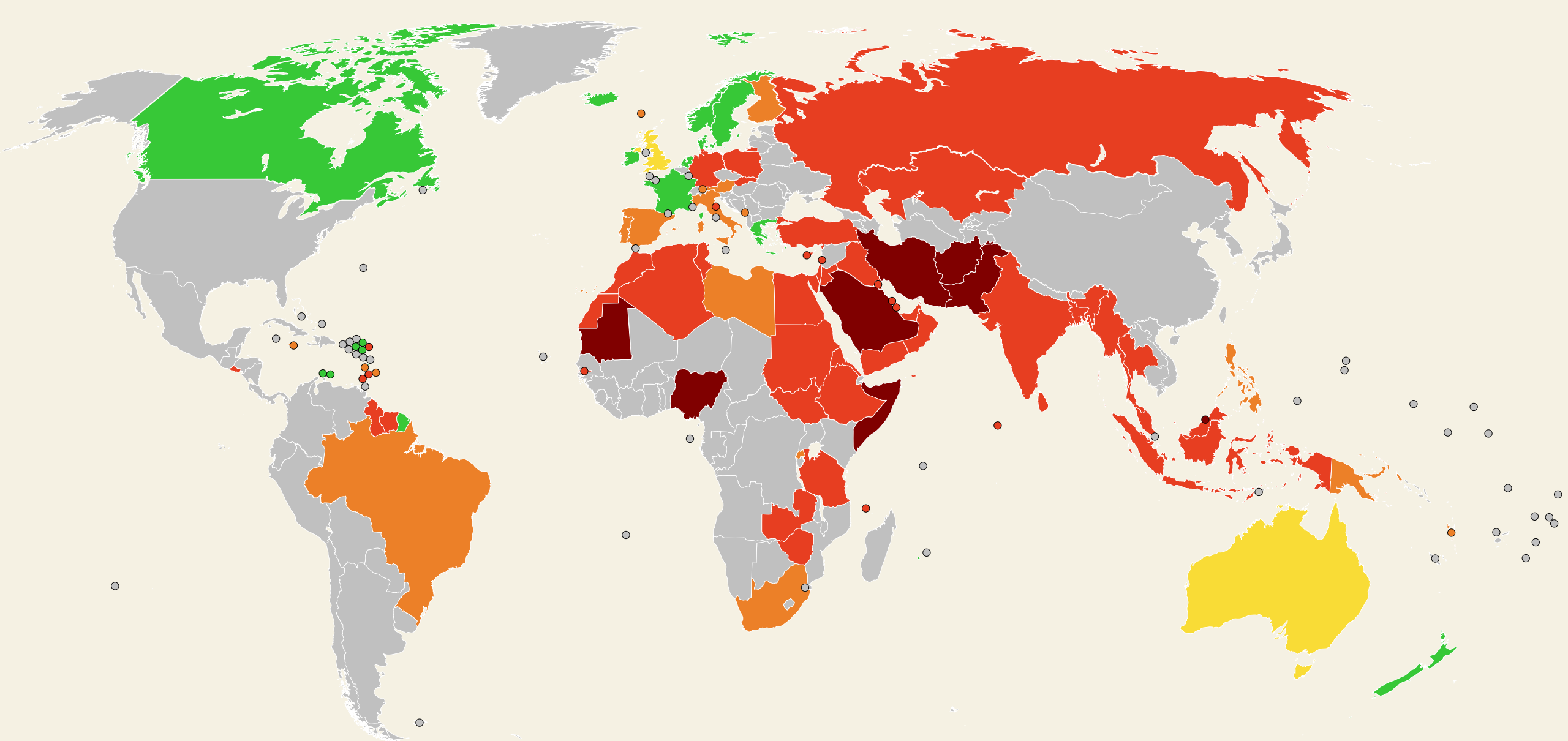

Mosegaard bibelafbrænding

Af Statsadvokatens afgørelse – der forudgående var fremlagt for Rigsadvokaten - fremgår det bl.a., at

“opfordringen til bibelafbrænding skal ses i sammenhæng med en forudgående kunstudstilling, hvor formålet er at vise, hvorledes kristendommen i Danmark i gennem tiderne er blevet udbredt”. Statsadvokaten fandt det derfor “tvivlsomt, hvorvidt det annoncerede projekt kan karakteriseres som en spot – latterliggørelse – eller forhånelse – foragt” i blasfemiparagraffens forstand. Statsadvokaten lagde også vægt på Mosegaards forklaring om, at der var tale om “en symbolsk handling som en del af et kunstnerisk debatoplæg”, hvorfor det også var tvivlsomt, hvorvidt Mosegaard havde det fornødne forsæt. I Rigsadvokatens afgørelse vedrørende medarbejderne fra Danmarks Radio, tilføjes det at Rigsadvokaten lægger “vægt på, at der i Danmark anerkendes vide rammer for ytringsfriheden”.

PUNISHMENT COLOUR KEY **DEATH** **PRISON** **FINES** **LOCAL RESTRICTIONS** **REPEALED**

EMD's praksis om proportionalitet og strafsanktioner

Mariya Alekhina mfl. mod Rusland fra 2018

Pussy Riot-medlemmerne opførte kritisk "Punk-Prayer" mod Putin og den russisk-ortodokse kirke i Moskva-katedral. De blev af en russisk domstol idømt 2 års fængsel for "hooliganisme motiveret af religiøst had".

EMD's afgørelse:

"The Court finds that the applicants' actions neither contained elements of violence, nor stirred up or justified violence, hatred or intolerance of believers...it reiterates that, in principle, peaceful and non-violent forms of expression should not be made subject to the threat of imposition of a custodial sentence...and that interference with freedom of expression in the form of criminal sanctions may have a chilling effect on the exercise of that freedom, which is an element to be taken into account when assessing the proportionality of the interference in question" (para. 227)

Se også E.S. mod Østrig, I.A. mod Tyrkiet, og **Stern Taulats og Roura Capella mod Spanien (2018)**

FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR) Artikel 19

Ifølge FNs Menneskerettighedskomité tillader ICCPR Artikel 19 ikke begrænsninger af ytringsfriheden med henvisning til at undgå krænkelse af religiøse doktriner, symboler eller følelser:

"Prohibitions of displays of lack of respect for a religion or other belief system, including blasphemy laws, are incompatible with the Covenant"

I 2018 holdt minister for udviklings samarbejde Ulla Tørnæs, en tale, hvor hun udtalte, at religionsfriheden var under pres og bl.a. påpegede, at 71 lande kriminaliserede blasfemi.

I 2019 underskrev Danmark en international erklæring om blasfemilove, hvori det fremhæves, at:

"Numerous countries maintain laws criminalizing blasphemy, apostasy, or speech that might "defame" or "insult" religious sentiments. Such laws are often used as a pretext to justify vigilantism or mob violence in the name of religion, or as a pretext to pursue retribution related to personal grievances. We see governments using such laws to wrongfully imprison and punish individuals whose views on matters of religion or belief may differ from official narratives or the views of majority populations. We call on governments that utilize these laws to free any individuals imprisoned on such grounds, and to repeal blasphemy, apostasy, and other laws that impede the exercise of freedoms of expression and religion or belief, in a manner inconsistent with international law".

Raif Badawi blev idømt 10 års fængsel og 1000 stokkeslag for at blogge kritisk om islam i Saudi Arabien

FOLKETINGET

Spørgsmål fra Retsudvalgets medlemmer

Åben høring over lovsag L 65
Retsudvalget

FOLKETINGET

Afrunding

Steffen Larsen (LA), Retsudvalgets formand

Åben høring over lovsalg L 65
Retsudvalget